

Резюме

Бошицький Ю. Л. Сучасні проблеми правової охорони географічних зазначень в Україні.

Стаття присвячена питанням ідентифікації товарів та послуг, що походять із території певного географічного місця – країни, регіону, місцевості або іншого географічного об'єкта та мають певну якість, репутацію чи інші характеристики. Такі товари та послуги істотною чи певною мірою зумовлені цим географічним місцем, включаючи природні умови, людський фактор або поєднання природних умов і людського фактора. Ефективна правова охорона географічних зазначень повинна сприяти інтересам не тільки володільців прав на ці зазначення, а й споживачів та суспільства в цілому і має забезпечити добросовісність у конкурентній боротьбі. У статті висвітлюються основні аспекти правової охорони географічних зазначень як в країнах ЄС, так і в Україні, особливості суб'єктного складу географічних зазначень, деякі питання правової охорони географічних зазначень для вин та спиртних напоїв відповідно до Угоди ТРИПС. Пропонуються також рекомендації щодо удосконалення законодавства в цій галузі.

Ключові слова: географічне зазначення, комерційні позначення, індивідуалізація товарів та послуг, правова охорона географічних зазначень, охорона географічних зазначень для вин та спиртних напоїв.

Резюме

Bozhytskyi Yu. L. Modern problems of legal protection of geographical indications in Ukraine.

Стаття посвячена вопросам идентификации товаров и услуг, происходящих с территории определенного географического места – страны, региона, местности или другого географического объекта и имеющих определенное качество, репутацию или другие характеристики. Такие товары и услуги в существенной или определенной степени обусловлены этим географическим местом, включая природные условия, человеческий фактор или сочетание природных условий и человеческого фактора. Эффективная правовая охрана географических указаний должна способствовать интересам не только владельцев прав на эти указания, но также потребителей и общества в целом и должно обеспечить добросовестность в конкурентной борьбе. В статье освещаются основные аспекты правовой охраны географических указаний как в странах ЕС, так и в Украине, особенности субъектного состава географических указаний, некоторые аспекты правовой охраны географических указаний для вин и спиртных напитков в соответствии с Соглашением ТРИПС, предлагаются рекомендации по усовершенствованию законодательства в этой области.

Ключевые слова: географическое указание, коммерческие обозначения, индивидуализация товаров и услуг, правовая охрана географических указаний, охрана географических указаний для вин и спиртных напитков.

Summary

Boshytskyi Y. Current Issues of Geographical Names Legal Protection in Ukraine.

The article deals with the issues of identification of goods and services that have a specific geographical origin - either country, region, location or any other geographical area and possess qualities or a reputation or any other characteristics. Such goods and services to a great or some extent are caused by such geographical location, including the natural factors as well as human factor or both of them. The effective legal protection of geographical indications should contribute to the interests of not only the right holders but also consumers and the society in general and provide for honest competition. The article also touches upon the main aspects of the legal protection of geographical indication in the EU countries and Ukraine, special aspects of the content of the geographical indications, some issues of the legal protection of geographical indications for wine and alcoholic beverages in accordance with the TRIPS Agreement. The article presents recommendations for the improvement of the legislation in this area.

Key words: geographical indication, commercial sign, individualization of goods and services, legal protection of geographical indications, protection of geographical indications for wine and alcoholic beverages.

УДК 347.77.9

Р. Б. ШИШКА

Роман Богданович Шишка, доктор юридичних наук, професор, завідувач сектору Київського університету права НАН України

ПРАВО НА АУДІОВІЗУАЛЬНИЙ ТВІР

Перш ніж встановитися у праві на аудіовізуальний твір, слід визначитися у його особливостях як об'єкта авторського права, з приводу чого й виникає суб'єктивне авторське право. Тим більше, що останнім часом щодо цього накопичилось чимало практичних питань, які неоднозначно вирішуються на практиці, відстали від її потреб і потребують уточнення.

Принаймні, такий твір варто відрізнити від відеограми, яка відповідно до ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права»¹ є відеозаписом на відповідному матеріальному носії (магнітній стрічці, магнітному диску, компакт-диску тощо) виконання або будь-яких рухомих зображень (із звуковим супроводом чи без нього), крім зображень у вигляді запису, що входить до аудіовізуального твору. Відеограма є лише вихідним матеріалом для виготовлення її копій та співвідноситься як загальне та його вид чи носій. Це від-

створено у ст. 1 Закону України «Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних»² та інших актах.

Певною мірою ці аспекти розглядалися в працях фахівців у сфері теорії права, цивільного права, права інтелектуальної власності Анрі Мерсійона, К. О. Афанасьєвої, Ю. Л. Бошицького, Е. П. Гаврилова, В. С. Дмитришина, В. А. Дозорцева, О. П. Сергєєва, І. В. Савельєвої, В. П. Чеботарьова, К. А. Флейшиц, Р. Б. Шишки та інших дослідників. Проте час і нові форми оприлюднення аудіовізуальних творів поставили нові питання, які потребують відповіді. Наразі досить вразливим є інститут співавторства на створений аудіовізуальний твір: 1) авторське право на твір, створений у співавторстві, належить усім співавторам незалежно від того, чи утворює такий твір одне нерозривне ціле або складається з частин, кожна з яких має самостійне значення; 2) співавторство на такий твір є змішаним – авторсько-суміжним. Відомий російський фахівець Е. П. Гаврилов при встановленні суб'єктів авторського права на аудіовізуальний твір вважав його неподільним об'єктом, а тому до взаємин між авторами аудіовізуального твору застосовуються всі норми, що стосуються неподільного співавторства³ з огляду на те, що такий твір є новим твором, а не сумою окремих творів, а творчі результати окремих авторів «поглинаються» самим аудіовізуальним твором⁴ і взагалі йдеться не про співавторство, а про співробітництво.

Мета роботи – презентувати напрацювання щодо поняття «аудіовізуальний твір» та прав на нього, започаткувати дискусію з цього питання чи сприяти цьому.

Об'єктом є феномен дефініції «аудіовізуальний твір» і суб'єктивних прав на нього, а предметом – положення чинного законодавства, практика його застосування, наукова доктрина.

Аудіовізуальний твір є об'єктом авторського права, що зазначено в Бернській конвенції про охорону літературних і художніх творів, Всесвітній конвенції про авторське право, Договорі Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, Цивільному кодексі України, Законах України: «Про авторське право і суміжні права», «Про кінематографію»; постанові Кабінету Міністрів України від 18 січня 2003 р. № 72 «Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав» та інших нормативно-правових актів.

У ч. 2 ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» аудіовізуальний твір визначено як твір, що фіксується на певному матеріальному носії (кіноплівці, магнітній плівці чи магнітному диску, компакт-диску тощо) у вигляді серії послідовних кадрів (зображень) чи аналогових або дискретних сигналів, які відображають (закодовують) рухомі зображення (як із звуковим супроводом, так і без нього), і сприйняття якого є можливим виключно за допомогою того чи іншого виду екрана (кіноекрана, телевізійного екрана тощо), на якому рухомі зображення візуально відображаються за допомогою певних технічних засобів. Такі ж визначення і в інших актах. З їх урахуванням виділені ознаки таких творів: синтетичність творчого продукту та поєднання в ньому декількох форм мистецтва, що виражають єдиний зміст; існування в об'єктивній формі як умови надання охороноспроможності; створення ефекту безперервного руху впорядкованою серією пов'язаних між собою зображень⁵.

Звернемо увагу, що видами аудіовізуального твору є кінофільми, телефільми, відеофільми, діафільми, слайдофільми тощо, які можуть бути ігровими, анімаційними (мультиплікаційними), неігровими чи іншими. Тож, власне йдеться не про твір, який має ознаки охороноспроможності, а про спосіб його фіксації, про що вказано у видах творів: кінофільми, телефільми, відеофільми, діафільми, слайдофільми. Отже, це найменування – групове і під нього підпадає група самостійних об'єктів авторського права, що є показово.

Аудіовізуальні твори як об'єкти авторського права мають такі ознаки: є результатом творчої діяльності (виняток – кінолітопис і відеорепортажі про поточні події), виражені в визначеній законом об'єктивній формі – як відеозапис, формалізовані законодавством як такі (ст. 433 ЦК України)⁶, ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Е.П. Гаврилов звернув увагу на некоректність формулювання, оскільки, як він вказує, при деяких способах фіксації аудіовізуальних творів на носіях не утворюються кадри, наприклад, на відеоплівці або відеодиску⁷. Ознакою авторства аудіовізуального твору є творча діяльність з фіксації у формах, що раніше не існували, і таким чином представляють візуальну дійсність, що має художню цінність. Така діяльність є технічно-професійною чи, точніше, операторською. Зокрема, це проявилось уже у першому фільмі «Прибуття поїзда...», де наїзд на камеру поїзда через асоціативне сприйняття людини був сприйнятий як загроза для глядачів, чим оператори успішно користуються досі для ініціації сплеску адреналіну у глядачів. До речі, американський дослідник теорії і історії кіно Д. Р. Лоусон висловився про засновника такої напрямку Мельєса як першого видатного творця кінематографічної форми⁸.

Наскільки вона породжує авторство, досить сумнівно, хоча свого часу Я. А. Канторович писав: «Виникнувши у сфері фотографічного мистецтва і почавши з простого з'єднання фотографічних знімків, тобто фотографічного зображення того, що в дійсності існує, кінематографія перейшла у сферу творчості, створюючи композиції і зображуючи у цих композиціях те, що творить фантазія»⁹. Проте наразі така творчість має свої закономірності, прийоми, яким навчають як ремеслу. З часом образотворчі прийоми постановочного кінематографу удосконалилися, а з приходом комп'ютерної графіки – поготів. Удосконалення стосувалися процесу кінозйомки для досягнення необхідного художнього ефекту: зйомка планами різної величини, зйомка рухомою камерою, ракурсна зйомка (зйомка об'єкта з верхньої або нижньої точки зору). Також були обґрунтовані творчі методи монтажу як способу з'єднання окремих шматків кіноплівки, що вміщує зображення різних сцен. Тож очевидна гносеологія аудіовізуального твору як частини збірки, а діяльність з його створення підпорядкована замислу, сценарію, враженню на глядача.

З огляду на зазначене Б. С. Антімонов вважав, що об'єктом авторського права не може бути матеріальна річ, бо вона є засобом фіксації твору. Об'єктом же авторського права на знімки, відображені в кінострічці, є не стрічка, а знімки, якого б значення вони не мали: художнє, наукове або інше¹⁰. Тож поняття «кінофільм» і «кінострічка» – різні, між ними існує така ж відмінність, як між літературним твором та рукописом або книгою, в яких цей твір виражений і зафіксований.

Технічні удосконалення знімального процесу в кіновиробництві, а потім у аудіовізуальній сфері потребували творчої діяльності, внаслідок чого аудіовізуальний твір набув змішаності і включив різноманітні об'єкти авторського права. З розвитком же технічних засобів автор отримував у своє розпорядження все більше інструментів організації як самої реальності, так і процесу її фіксації – складні декорації, пристрої рухомої камери, монтаж, можливість звукового супроводу і багато інших. Якщо ці види діяльності є творчими і об'єктивуються в носій, то їх можна визнати об'єктом авторського права, якщо ж набором стандартних процедур та функцій – ні. Наразі здебільшого такий твір є електронним масивом даних на основі певної програми і призначений для відтворення за допомогою електронної обчислювальної машини: «комп'ютограф» або «дигитограф»¹¹.

Інша особливість такого твору полягає у співавторстві в груповому варіанті чи із розподілом змісту такого співавторства. При першому склад співтворців не визначений, а результат творчості ідентифікується з творцями твору та з організацією, у якій він створений; при другому виконавці твору та інші співавтори спеціально підбираються як частина його промоушену. Тож традиційне співавторство у аудіовізуальному творі не діє. Більш того, наперед визначається форма та частка участі в майнових правах. Особливість авторських відносин при створенні аудіовізуальних творів була помічена В. А. Дозорцевим, який їх назвав співробітництвом, що досі не оцінене в авторському праві, а не співавторством¹². Зауважимо, що Б. С. Антімонов та К. А. Флейшиц вважали, що співробітництво опирається або на авторський договір, або на трудовий договір кожного із співробітників з організацією, або на «окреме доручення» організації кожному співробітнику. Воно полягає в тому, що два або декілька авторів беруть участь своєю творчою працею в створенні колективного твору і кожен набуває авторських прав на створену ними частину колективного твору, проте суб'єктами авторського права на останній вони не є¹³. Той же В. А. Дозорцев авторів фільму вважав не співавторами, яким спільно належить авторське право на аудіовізуальний твір, а особами, що визнаються авторами фільму, і називав це збірним авторством¹⁴. Співавторство у традиційному сенсі передбачає творчу співпрацю та взаємодію, яка не завжди є в аудіовізуальному творі: інколи його співавтори і не бачаться, а відпрацьовують частину задуму режисера та сценариста. Як вдало зазначається, для співавторства в аудіовізуальній сфері необхідна спільна однорідна творча праця всіх співавторів при створенні однорідного твору мистецтва, якої насправді при його створенні не існує¹⁵.

Тож йдеться про ознаки деяких видів аудіовізуальних творів: фіксація і подальша демонстрація зображення на певному носіїві. З появою телебачення оригінальний процес створення кінофільму, як вельми складна та дорога послідовність виробничих операцій, пов'язаних з обробкою фотографічного матеріалу, перестав задовольняти потреби нової технології створення аудіовізуальних творів, а кінозйомка повністю витіснена різними системами відеозапису. У основу відеозйомки покладено інший технологічний принцип, ніж той, який лежить в основі створення фотографічного кінозображення: випромінювання, що випускається об'єктом, перетворює електричний імпульс (аналоговий або дискретний сигнал) та фіксує на магнітній стрічці або диску, компакт-диску та на іншому сучасному носії. Тож запис на відповідному носії є системою відрізків, аналогових або дискретних сигналів, машинних кодів з різними електромагнітними властивостями, що дає змогу перетворити відеозапис на видиме зображення в тому або іншому відповідному екрані. Тут більше йдеться про технологічну, аніж творчу складову.

Технології «цифрового кінематографа» виключають існування й магнітної стрічки як засобу фіксації зображення, а «цифрова камера» перетворює зображення на машинний код – інформаційний масив даних електронно-обчислювальної машини, для зберігання якого використовуються різні носії – модулі пам'яті, оптичні диски тощо. Тож наразі мультиплікаційні фільми, що створені засобами комп'ютерної анімації, не передбачають ні зйомок, ні монтажу в традиційному розумінні. Такі твори існують у формі масиву даних, призначеного для використання за допомогою електронної обчислювальної машини. Збережена лише візуальна форма сприйняття результату творчої праці на моніторі чи іншому проєкційному екрані.

Немає кадру як першооснови аудіовізуального твору. Тож і сучасне законодавство України повинне відійти від поняття «кадр» як складової частини аудіовізуального твору. Незмінним є лише форма його подальшого візуального сприйняття, як істотної ознаки аудіовізуального твору – форми кінцевого його сприйняття як рухомого зображення на умовно обмеженій площині.

До речі, в Рекомендації Генеральній конференції ЮНЕСКО «Про охорону і збереження рухомих зображень» (Белград, 27 жовтня 1980 р.)¹⁶ був введений термін «рухоме зображення». Під «рухомими зображеннями» розуміються кінематографічні твори, телевізійні твори, створені мовними організаціями, та інші відеографічні твори. Тож цей термін охоплює твори, які в українському законодавстві визначені аудіовізуальними.

Основними особами, які мають авторське право на аудіовізуальний твір, є: режисер-постановник; автор сценарію і (або) текстів, діалогів; автор спеціально створеного для аудіовізуального твору музичного твору з текстом або без нього; художник-постановник; оператор-постановник, що передбачене ст. 17 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Також у аудіовізуальному творі в більшості випадків беруть участь такі суб'єкти суміжних прав, як виконавець-артист (виконавець музичного твору) та виконавець-

актор. Отже, суб'єктом цих є особа, творчою працею якої створено як твір, так і виконання. У цьому випадку такий суб'єкт є носієм авторського права і суміжних прав: співак одночасно може бути автором слів та музики до аудіовізуального твору. Окрім того, ними можуть бути дублери візуального ряду та звукового дубляжу. У всякому разі ним є особа, творчою працею якої створено твір виконання. Статтею 3 Закону України «Про кінематографію» до виконавців фільму належать фізичні особи, які власною працею брали участь у реалізації творчих задумів авторів фільму в процесі його створення.

Згідно з додатком II до Європейської конвенції про кінематографічну продукцію спільного виробництва до творчої групи створювачів фільмів відносять режисера, сценариста, композитора. Ця конвенція розподілила усіх учасників створення аудіовізуального твору на три групи: творча група, група виконавців, група технічного забезпечення (оператор-постановник, художник-постановник).

Створення аудіовізуальних творів може здійснюватися на замовлення. У такому випадку додатковим суб'єктом правовідносин у зазначеній сфері виступає замовник. Замовниками можуть виступати юридичні та фізичні особи, а також держава, інтереси якої в продюсерській системі кінематографії представляє Міністерство культури і туризму України (Державної служби кінематографії).

Водночас ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права» передбачає, що автором може бути тільки фізична особа, яка своєю творчою працею створила твір, як громадянин України, іноземець або особа без громадянства. В аудіовізуальному творі можуть брати участь не всі зазначені автори, або одна і та сама фізична особа може суміщати дві або більше із наведених авторських функцій.

Особи, які є учасниками знімальної групи та здійснюють технічну роботу, не визнаються авторами аудіовізуального твору та не мають статусу суб'єктів авторського права на такий твір, зокрема звукооператори, звукоформлювачі, інженерно-технічні працівники, гримери, робітники відділу декоративно-технічних споруджень, комбінованих зйомок, світлотехнічного цеху та знімальної техніки, монтажу й обробки фільмів тощо.

Відповідно, такий критерій слугує утворюючим при визначенні особистих немайнових творців та майнових прав володільців. Проте з огляду на диспозитивність цивільного права особливості творчих зв'язків та відносин, які складаються при створенні аудіовізуального твору, не виключене визнання авторських прав за особами, які технічно забезпечували створення такого твору. Такі «дарунки» у царині авторського права та розподілу прав – не рідкість. Тут діє презумпція авторства, за якої автором, а у даному разі – співавтором є особа, яка вказана таким.

Частина 2 ст. 418 ЦК України передбачає, що право інтелектуальної власності становлять особисті немайнові права інтелектуальної власності та (або) майнові права інтелектуальної власності, зміст яких щодо певних об'єктів права інтелектуальної власності визначається ЦК та іншим законом. Щодо авторських прав на аудіовізуальні твори є певні особливості, які зумовлені специфікою їх здійснення, зокрема, прав виконавців при створенні аудіовізуального твору.

Окрім того, певні права отримують продюсери та виробники на підставі укладених з авторами та виконавцями договорів. При створенні таких творів за рахунок коштів державного бюджету згідно зі ст. 16 Закону України «Про кінематографію» майнові права належать державі. При тому, коли йдеться про спільне володіння такими правами, варто враховувати різні строки охорони таких прав. Суміжні права як складова прав на аудіовізуальний твір припиняються значно скоріше, ніж авторські.

Отже, можемо зробити висновок, що в основі виникнення прав на аудіовізуальний твір є договір, яким визначено місце та обсяг прав кожного із його творців, порядок отримання винагороди: а) за участь у створенні такого твору; б) за його комерційне використання як паушальні платежі. Тут діють не абсолютні права, а права із договору: цивільного чи трудового або того та іншого.

¹ Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3792-ХІІ (Редакція станом на 13 січня 2016 р.) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/3792-12

² Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних : Закон України зі змінами від 10 липня 2003 р. // Відомості ВРУ. – 2004. – № 7. – Ст. 46.

³ Гаврилов Э. П. Комментарий к Закону Российской Федерации «Об авторском праве и смежных правах» / Эдуард Петрович Гаврилов. – М. : Изд-во «Спарк», Фонд «Правовая культура», 1996. – С. 68.

⁴ Гаврилов Э. П. Вступительная статья / Эдуард Петрович Гаврилов // Авторское право: Библиографический указатель за 1826–2004 годы / сост. С. В. Петровский, Е. В. Смыслина. – М. : Статут, 2005. – С. 2–27. – С. 17.

⁵ Антимонов Б. С. Авторское право / Б. С. Антимонов, Е. А. Флейшиц. – М. : Госюриздат, 1957. – 280 с. – С. 64.

⁶ Цивільний кодекс України : Кодекс від 16 січня 2003 р. № 435-IV (Редакція станом на 19 лютого 2016 р.) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/go/435-15

⁷ Гаврилов Э. П. Комментарий к Закону Российской Федерации «Об авторском праве и смежных правах» / Эдуард Петрович Гаврилов. – М. : Изд-во «Спарк», Фонд «Правовая культура», 1996. – С. 22.

⁸ Лоусон Д. Г. Фильм – творческий процесс / Д. Г. Лоусон ; пер. с англ. – М. : Искусство, 1965. – С. 29.

⁹ Канторович А. Я. Авторское право на литературные, музыкальные, художественные и фотографические произведения. – 2-е изд., доп. / Яков Абрамович Канторович. – Петроград : Тип. АО б. «Брокгауз», 1916. – С. 282.

¹⁰ Антимонов Б. С. Вказана праця. – С. 94.

¹¹ Кино: методология исследования : сб. научных работ / сост. и научный редактор В. М. Мурнан. – М. : ВГИК, 2001. – С. 11.

¹² Дозорцев В. А. Интеллектуальные права: Понятие. Система. Задачи кодификации / Виктор Абрамович Дозорцев. – М. : Статут, 2003. – С. 148.

¹³ Антимонов Б. С. Вказана праця. – С. 64.

¹⁴ Дозорцев В. А. Право на фильмы как сложное многослойное произведение / Виктор Абрамович Дозорцев // Вестник Высшего Арбитражного Суда Российской Федерации. – 2000. – № 3. – С. 67.

¹⁵ Остапчук М. Я. Особливості суб'єктного складу права інтелектуальної власності на аудіовізуальний твір (на основі порівняльного аналізу норм законодавства України, зарубіжних країни та міжнародних договорів / Марина Ярославівна Остапчук // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 2. – С. 265.

¹⁶ «Рекомендация об охране и сохранении движущихся изображений»: ЮНЕСКО; Рекомендації, Міжнародний документ від 27 жовтня 1980 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_270

Резюме

Шишка Р. Б. Право на аудіовізуальний твір.

У статті йдеться про особливість аудіовізуального твору як об'єкта авторського права. Автор вважає, що в основі виникнення прав на аудіовізуальний твір є договір, яким визначено місце та обсяг прав кожного із його творців, порядок отримання винагороди: а) за участь у створенні такого твору; б) за його комерційне використання як паушальні платежі. Тут діють не абсолютні права, а права із договору: цивільного чи трудового чи того та іншого.

Ключові слова: авторське право, аудіовізуальний твір, твір, майнові права.

Резюме

Шишка Р. Б. Право на аудиовизуальное произведение.

В статье идет речь об особенностях аудиовизуального произведения как объекта авторского права. Автор считает, что в основе возникновения прав на аудиовизуальное произведение лежит договор, которым определено место и объем прав каждого из его творцов, порядок получения вознаграждения: а) за участие в создании такого произведения; б) за его коммерческое использование как паушальных платежей. Здесь действуют не абсолютные права, а права из договора: гражданского или трудового или того и другого.

Ключевые слова: авторское право, аудиовизуальное произведение, произведение, имущественные права.

Summary

Shyshka R. The right to an audiovisual work.

The article deals with the peculiarity of audiovisual work as an object of copyright. The author supposes that the basis of arising of the rights to the audiovisual work is a contract which determines the place and scope of rights of its each creator, the order of benefit acquiring: а) for participating in creation of such work; б) for its commercial use as lump-sum payments. Not absolute rights operate here but the rights from a contract: civil or labor or both.

Key words: copyright, audiovisual work, work, property rights.

УДК 347.77

У. Б. АНДРУСІВ

Уляна Богданівна Андрусів, кандидат юридичних наук, доцент, доцент Львівського державного університету внутрішніх справ

КЛЮЧОВІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ІНФОРМАЦІЙНОГО КОНТЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЙ МОВЛЕННЯ

Правова охорона інтересів учасників суспільних відносин неможлива без чіткого уявлення про об'єкт таких відносин. У теорії права об'єктом прийнято вважати матеріальні й нематеріальні блага, з приводу яких виникають правовідносини. Це саме правило торкається і об'єктів права інтелектуальної власності. З огляду на цей постулат, об'єктами права інтелектуальної власності слід вважати ті результати інтелектуальної діяльності, з приводу яких, у визначених законодавством суб'єктів, виникають права.

Одним із багатьох об'єктів права інтелектуальної власності, що визнається законодавством більшості країн світу, є права на програми (передачі) організацій мовлення, які мають певні особливості при їх використанні.

У більшості держав, за винятком держав англосаксонської правової системи, інформаційний контент організацій мовлення належать до об'єктів, що охороняються суміжними правами.

Закон України «Про авторське право і суміжні права» окреслює види об'єктів суміжних прав, серед яких є передачі (програми) організацій мовлення. Аналогічна норма регламентована ЦКУ (ст. 449). Зазначеними нормами охороняються «передачі (програми)» організацій як ефірного, так і кабельного мовлення.

Проголошеною цих законів є те, що вони не містять дефініцій термінів «програма» та «передача» як особливих об'єктів охорони, хоча вони є досить складними і неоднозначними, тому, безумовно, потребують детальної регламентації. Сфера створення та використання цих інформаційних продуктів регулюється спе-